

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
I POLITYKI REGIONALNEJ
(NR 56)
z dnia 3 kwietnia 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 56)

3 kwietnia 2025 r.

Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, obradująca pod przewodnictwem posła **Michała Krawczyka (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- rozpatrzenie propozycji tematów kontroli do planu pracy Najwyższej Izby Kontroli na 2026 r.;
- zmiany w składach osobowych podkomisji stałych.

W posiedzeniu udział wzięli: **Agnieszka Bernaś-Coşkun** p.o. wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli oraz **Marek Wójcik** pełnomocnik zarządu do spraw legislacyjnych Związku Miast Polskich.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Mateusz Daszewski i Sławomir Jakubczak** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dzień dobry. Witam państwa serdecznie.

Otwieram posiedzenie Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Witam panie posłanki i panów posłów Witam gości. Witam panią Agnieszkę Bernaś-Coşkun, p.o. wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej NIK. Witam pana Marka Wójcika, sekretarza Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu.

Szanowni państwo, stwierdzam kworum.

Przedmiotem dzisiejszego posiedzenia, zgodnie z przedstawionym porządkiem, będzie rozpatrzenie propozycji tematów kontroli do planu pracy NIK na 2026 r. oraz zmiany w składach osobowych podkomisji stałych.

Czy są uwagi do porządku? Nie widzę. Stwierdzam przyjęcie porządku obrad.

W dniu 18 marca bieżącego roku marszałek Sejmu zwrócił się do przewodniczących komisji o przekazanie propozycji tematów kontroli NIK na rok 2026. W związku z tym sekretariat Komisji w dniu 24 marca drogą mailową poprosił członków Komisji o przesyłanie propozycji. Takie propozycje do dzisiaj nie wpłynęły. Z kolei ja mam taką propozycję, że zanim porozmawiamy, bo przecież państwo posłowie możecie takie propozycje złożyć na dzisiejszym posiedzeniu, zanim przejdziemy do zgłaszania propozycji, proponuję, abyśmy wysłuchali panią dyrektor w zakresie informacji o kontrolach planowanych na 2026 r. i prowadzonych w roku 2025, czyli obecnym. Bardzo proszę, pani dyrektor.

P.o. wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli Agnieszka Bernaś-Coşkun:

Dzień dobry. Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, jeżeli chodzi o rok 2026, to obecnie w Najwyższej Izbie Kontroli rozpoczęliśmy etap planowania. Jesteśmy na etapie zbierania właśnie propozycji, zarówno od komisji sejmowych, komisji senackich, czekamy również na ewentualne propozycje od Rzecznika Praw Obywatelskich czy z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i innych organów.

Natomiast, jeżeli chodzi o obecny rok, czyli 2025 r., to w planie pracy Najwyższej Izby Kontroli, który został przyjęty 23 października 2024 r. przez kolegium NIK – plan pracy NIK znajduje się na stronie internetowej kontroli, można się z nim zapoznać – zaplanowaliśmy kilkanaście kontroli, które dotyczą samorządu terytorialnego oraz rozwoju regionalnego. Najczęściej są one w zbiegu z innym zakresem tematycznym. Może przytoczę takie główne tematy planowych kontroli, które będą realizowane w tym roku. Będzie to m.in. realizacja projektu „Cyberbezpieczny samorząd”,

realizacja Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności, ze szczególnym uwzględnieniem wyboru i realizacji inwestycji przez samorząd gminny. Następnie zapewnienie powszechnego dostępu do internetu szerokopasmowego w ramach programu FERC. Tutaj też bierzemy pod uwagę gminy. W następnej kolejności, w zbiegu z zakresem dotyczącym infrastruktury, planujemy kontrolę dotyczącą reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz transportu zbiorowego w miastach. Następnie – wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami w ramach programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” oraz opieka nad osobami starszymi w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. W następnej kolejności planujemy również realizację przez samorządowe jednostki organizacyjne obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz funkcjonowanie nadzoru wojewodów nad jednostkami samorządu terytorialnego. Kolejną kontrolą, jaką zaplanowaliśmy, jest funkcjonowanie spółek komunalnych w województwie małopolskim oraz sprawowanie nad nimi nadzoru właścicielskiego oraz współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.

To jest tylko część tematów, które zostały zaplanowane w planie pracy na 2025 r. Oczywiście Najwyższa Izba Kontroli na bieżąco analizuje zgłaszane propozycje, skargi i wnioski i ewentualnie podejmuje kontrole doraźne w danym zakresie. Natomiast, jeżeli chodzi o rok 2026, tak jak powiedziałam na początku, obecnie jesteśmy na etapie planowania i bardzo chętnie rozpatrzymy propozycje zgłaszane tutaj przez państwa. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Bardzo dziękuję, pani dyrektor.

Czy ktoś z pań posłanek i panów posłów chciałby teraz zabrać głos lub zgłosić propozycje kontroli NIK na rok 2026? Nie widzę. Czy ktoś z gości? Pan Marek Wójcik się zgłasza. Bardzo proszę.

Pełnomocnik zarządu do spraw legislacyjnych Związku Miast Polskich Marek Wójcik:

Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, pani dyrektor, dziękuję za możliwość zabrania głosu i mam prośbę do państwa, bo są takie elementy naszej działalności samorządowej, które od lat nie znajdują rozwiązania. Jednym z nich jest kwestia instrumentów finansowania zadań zleconych samorządom terytorialnym. Od lat mówimy o tym, że te środki przekazywane na realizację tych zadań są zaniżone. Od lat mówimy o tym, przymykając nieco oko, że tak naprawdę my w samorządach dopłacamy do tych zadań, mówiąc o tym, że nie dopłacamy. Przepraszam, że mówię tak otwarcie, ale to jest powszechna praktyka, szczególnie wtedy, kiedy otrzymujemy środki na kilka godzin w tygodniu, a zadania realizujemy rzecz jasna przez cały tydzień dla dobra mieszkańców. Gdyby udało się państwa przekonać do tego, aby Wysoka Izba zbadała tę kwestię i żeby pojawiły się jakieś rekomendacje, to mam nadzieję, że byłby to dobry materiał do tego, aby dokonywać pewne korekty w tym zakresie. Brak jest po prostu standardów finansowania zadań zleconych.

Druga kwestia dotyczy systemu oświaty. Przepraszam, też będę monotematyczny, ale finansowanie systemu oświaty od 2004 r., od kiedy obowiązywała ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wiele się zmieniło, natomiast niewiele zmieniło się, jeżeli chodzi o skalę zadań, niewiele zmieniło się, jeżeli chodzi o finansowanie tych zadań. Rozmawiamy też ze stroną rządową, że trzeba dokonać pewnej rewizji i w tej materii, gdyby NIK zechciała się tym zająć i zbadała tę kwestię byłoby wspaniale.

Trzecia rzecz, która ma wymiar horyzontalny. Otóż, zarówno na poziomie rządowym, jak i samorządowym realizujemy pewne działania, które mają ograniczyć negatywne skutki zmian demograficznych, ale tak naprawdę mam wrażenie, że nikt nie zbadał tego zjawiska kompleksowo – w jaki sposób planuje się tego typu działania, jakie środki się na nie przeznaczają, na ile one są skuteczne. Temat nie jest łatwy. Zdaję sobie sprawę, że temat jest niezwykle trudny, ale my nie mamy wyjścia i moim zdaniem już dzisiaj na miękkie rozwiązania, delikatne nas nie stać. Po prostu dotarliśmy do takiego momentu, takiej głębi kryzysu, że w tej sprawie trzeba dokonać też daleko idących zmian. Do tej pory tego nie analizowano, ale gdyby sprawdzić, w jaki sposób w samorządach, ale także w przypadku administracji rządowej, jakie podejmuje się działania, czy podejmowało, to wydaje mi się, że byłoby to dla nas wszystkich korzystne. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z państwa chce zabrać głos?

Pan poseł Chmielewski, bardzo proszę.

Posel Marek Jan Chmielewski (KO):

Dziękuję bardzo. Chciałbym wesprzeć ten pierwszy wniosek złożony przez pana Marka Wójcika, jeżeli chodzi o standardy właśnie związane z zadaniami zleconymi, bo czas najwyższy się temu przyjrzeć. Wiemy dobrze, w jakiej materii się obracamy, ale nasz kraj i województwa są tak zróżnicowane, jeżeli o to chodzi i przygotowanie jednego standardu obsługi jest w mojej ocenie niewłaściwe, biorąc pod uwagę również rodzaj gmin, szczególnie dużych, duże różnice są w tych zakresach pomiędzy gminami miejskimi, małymi gminami, a gminami dużo większymi. Tu wypadaloby właśnie zająć się tematem standaryzacji przy okazji i sprawdzić, jak to jest, bo to będzie dobry materiał porównawczy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dziękuję. Nie widzę więcej głosów, więc mamy propozycje. Myślę, że propozycja dotycząca finansowania oświaty też jest bardzo interesująca. Nie wiem tylko, jak moglibyśmy ewentualnie sformułować, jeśli byłoby poparcie Komisji, ten trzeci temat, panie sekretarzu, bo polityka demograficzna... Co NIK miałaby w samorządach zbadać, jak mielibyśmy sformułować to zadanie?

Pełnomocnik zarządu do spraw legislacyjnych ZMP Marek Wójcik:

Chodzi o instrumenty – w jaki sposób realizujemy zadania z tego zakresu, jeżeli chodzi o ograniczenie skutków zmian demograficznych, ale przede wszystkim o dostępne dla nas instrumenty działania w tym zakresie, jakie mamy narzędzia, z czego możemy korzystać. Nie chcę tego rozwinąć, ale w tej chwili planujemy różnego rodzaju przedsięwzięcia – pamiętam, że tutaj pionierem było województwo opolskie w zakresie planowania strategicznego – podejmujemy różne działania, ale generalnie podejmujemy je na własną rękę. Nie czujemy tego od lat, żeby była sprawa jasna. Od lat nie czujemy tego, że mamy w Polsce jakąś strategię ograniczania negatywnych skutków zmian demograficznych i trochę działamy na własną rękę. Nie ma skoordynowania. Gdyby rzeczywiście NIK zbadała, jakie są instrumenty ograniczania kryzysu demograficznego, którymi dysponują samorządy terytorialne i być może ocenił na tej podstawie, jakie powinny być, bo to jest dla nas istotne.

Powiem w ten sposób, spotkaliśmy się ostatnio z panią minister finansów, panem ministrem edukacji i podaliśmy przykład jednego z miast, w którym jest 2700 miejsc w przedszkolach, z czego 1500 jest wolnych, a równocześnie jest 11 przedszkoli prowadzonych przez inne niż samorząd terytorialny podmioty. Domagamy się też na przykład zdelegalizowania przepisów dotyczących wykorzystania infrastruktury oświatowej, bo dzisiaj nie możemy niektórych rzeczy robić, wykorzystując placówki oświatowe, a to też miałoby na pewno zbawienny wpływ na efektywność naszego działania. Są pewne bariery prawne i może w tę stronę pójść – jakie bariery prawne mają samorządy terytorialne w realizowaniu efektywnej polityki związanej z kryzysem demograficznym. Jedną z nich jest na pewno myślenie silosowe, resorty boją się tego, aby pozwalać na podejmowanie racjonalnych działań w tym zakresie. Dlaczego nie mogę mieć biblioteki publicznej w szkole? Dlaczego nie mogę mieć świetlicy dla seniorów w szkole, oczywiście tak, żeby nie kolidowało to z zadaniami oświatowymi? Dlaczego nie mogę mieć placówki kultury? Dlaczego nie mogę mieć punktu aptecznego w budynku szkoły? Wymieniam niektóre z tych elementów, ale nie mogę, bo są bariery, które nie pozwalają samorządom działać w tej sprawie skutecznie – może to byłby temat.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

OK. Dziękuję za to wyjaśnienie.

Pan poseł, Horbatowski bardzo proszę.

Posel Łukasz Horbatowski (KO):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Mam prośbę, żeby do tego planu kontroli wpisać jeszcze jedną rzecz, a dokładnie kilka samorządów z mojego okręgu zwracało mi uwagę na problemy z podziałem CIT-u, czyli podatku z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych. Jeżeli można byłoby taki punkt zawrzeć, czyli sprawdzenie, jak te dochody się klarują od roku 2023, jak ten podział wygląda na przykładzie gminy Głogów, Polkowice, Lubin i Legnica.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Jeszcze raz – Lubin i Legnica.

Posel Łukasz Horbatowski (KO):

Głogów, Polkowice, Lubin i Legnica.

Pełnomocnik zarządu do spraw legislacyjnych ZMP Marek Wójcik:

Można jeszcze, panie przewodniczący?

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Tak, tak, już. Bardzo proszę, pan sekretarz.

Pełnomocnik zarządu do spraw legislacyjnych ZMP Marek Wójcik:

Jeżeli można to gorąco popieram ten wniosek, tam jeszcze są powiaty lubiński i polkowicki w tej kwestii. Rzeczywiście mamy tam do czynienia z niezwykłą sytuacją, że w ciągu 3 lat niektórzy korzystają, mają naście razy więcej tego CIT-u, a niektórzy mają naście razy mniej tego CIT-u w tych samorządach. Jest tam skok typu z 8 mln zł na 2 mln zł, a inni mają na przykład z 30 mln zł na 166 mln zł. Gigantyczne. Nie wiadomo, skąd się to bierze. To bardzo dobry temat.

Posel Łukasz Horbatowski (KO):

Sytuacja w przedziwny sposób zaczęła się w 2023 r., dlatego warto to sprawdzić. Sytuacja identyczna... To znaczy to, co powiedział pan Marek przed chwileczką, że to oczywiście dotyczy też powiatów. Ja tylko wskazałem te gminy, bo to jest tam bardzo widoczne, ale temat również się trochę rozszerza, bo wiem, że podobne sytuacje są w powiecie zgorzeleckim, również w Bełchatowie, tak że trzeba byłoby to sprawdzić. Dziękuję.

Posel Artur Jarosław Łacki (KO):

Czyli powiat ziemski legnicki też, tak?

Posel Łukasz Horbatowski (KO):

Tak.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Dobrze. Nie widzę więcej głosów w dyskusji, więc mamy takie propozycje, pierwsza – kontrola finansowania zadań zleconych w JST, jeżeli tak możemy, pani dyrektor, to sformułować, to będzie jasne. Druga – kontrola finansowania oświaty w JST. Trzecia – ocena instrumentów przeciwdziałania skutkom zmian demograficznych w JST. Czwarta – kontrola wpływów z CIT od roku 2023 ze szczególnym uwzględnieniem Głogowa, Polkowic, Lubina, Legnicy, powiatu ziemskiego legnickiego.

Posel Łukasz Horbatowski (KO):

Powiatu głogowskiego i powiatu lubińskiego.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Powiatu głogowskiego i powiatu lubińskiego. Dobrze. Czy jest zgoda? Bardzo proszę.

Posel Iwona Karolewska (KO):

Krótkie pytanie odnośnie do finansowania oświaty, czy to też obejmie finansowanie tzw. szkoły w chmurze.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Czy obejmie szkoły w chmurze? Generalnie finansowanie oświaty jest pojęciem bardzo szerokim, więc według mnie też obejmuje. To będzie decyzja kontrolerów NIK, ale według mnie – tak.

Szanowni państwo, czy jest zgoda, żebyśmy przyjęli takie cztery propozycje dla NIK do kontroli na rok 2026? Nie słyszę sprzeciwu. W związku z tym przyjęliśmy cztery propozycje kontroli. Stwierdzam, że Komisja przyjęła takie propozycje. Bardzo państwu dziękuję.

Przechodzimy do pkt 2 – zmiany w składach osobowych podkomisji. Wiem, że państwo posłowie zgłaszaliście takie propozycje. Mamy trzy podkomisje – finansów i ustroju samorządu terytorialnego, gospodarki i infrastruktury komunalnej oraz polityki regionalnej i wydatkowania środków Unii Europejskiej. Pani posłanka Jolanta Niezgodzka zgłosiła rezygnację z członkostwa w podkomisji polityki regionalnej i wydatkowania środków UE. Przyjmując odwołanie pani poseł, musimy uzupełnić skład tej podkomisji, bo liczyłaby tylko czterech członków, a regulamin stanowi, że podkomisja powinna liczyć co najmniej pięciu członków. Do składu tej podkomisji zgłosiła się pani posłanka Iwona Krawczyk.

Czy są inne propozycje dotyczące zmian w podkomisjach? Nie widzę. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, stwierdzę że Komisja przyjęła proponowaną zmianę w podkomisji polityki regionalnej i wydatkowania środków Unii Europejskiej. Sprzeciwu nie słyszę.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny.

Pan przewodniczący Skonieczka jeszcze chce zabrać głos. Bardzo proszę.

Posel Marcin Skonieczka (Polska2050-TD):

Tak. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, chciałbym jeszcze poinformować, że dzisiaj właśnie jest wspólne posiedzenie podkomisji stałej finansów i ustroju samorządu terytorialnego i podkomisji stałej polityki regionalnej. Dotyczy ono rewizji Krajowego Planu Odbudowy oraz informacji na temat płatności, więc serdecznie wszystkich zapraszamy o godz. 13:00 w sali 13 w bud. G. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Krawczyk (KO):

Bardzo dziękujemy. Wyczerpaliśmy porządek obrad. Dziękuję państwu. Zamykam posiedzenie Komisji.